

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА НОВИТЕ ПРОФЕСИИ

Десислава Костова¹, Весела Петрова²

¹ Минно-геоложки университет "Св. Иван Рилски", 1700 София

² Минно-геоложки университет "Св. Иван Рилски", 1700 София

РЕЗЮМЕ. Тенденциите на пазара на труда в световен мащаб маркират сектори и професии с потенциал, така че младите хора, както и всички, които търсят професионална промяна, да направят по-лесно и ефективно своя избор. Финансов анализатор, IT инженер, маркетинг и PR консултант, супервайзър в кол-център, нанотехнолог и други - тези професии звучат сякаш нямат нищо общо една с друга, но според анализаторите по света и у нас те са сред най-перспективните. При тях се очаква както заплащането, така и търсенето, да растат в бъдеще. Какви са необходимите обучения, квалификации, технически и меки умения за изпълнението на избраните позиции, както и истинските отговорности, изисквания и възможности за развитие – това са проблемите, поставени от автора. Мисията „Развий себе си“ е свързана с отговорност към собственото си бъдеще, а на следващ етап – към успешна кариера. Младите хора трябва да осъзнаят, че почти всичко в живота им зависи от тях, техните нагласи и свобода на действие.

NEW PROFESSIONS CHALLENGES

Desislava Kostova¹, Vesela Petrova²

¹ University of Mining and Geology "St. Ivan Rilski", 1700 Sofia

² University of Mining and Geology "St. Ivan Rilski", 1700 Sofia

ABSTRACT. In global scale the labour market trends outline potential areas and professions so that young people could make their easy and optimal choice. Financial analysers, IT engineer, marketing and PR consultant, supervisor in a call-center, nanotechnologist, etc. -these professions seem to have nothing in common but analysers predict them the most perspective future. Future payment and labour market in these professions is going to grow.

What is the requested training, qualification, technical and soft skills to answer the chosen occupations as well as the real progress responsibilities, requirements and opportunities- those are the main issues. The mission "Make progress" is a responsibility to one's future and successful carrier. Young people should have the feeling that their own life depends on their views and freedom of action.

Въведение

Как да изберем професия, отговаряща на възможностите ни и гарантираща ни работа, добри доходи, слава и обществен престиж? Този въпрос си задава всеки млад човек, стартирайки своето развитие, самообразование и овладяване на нови знания и умения. За всеки човек това е индивидуален избор, но съществуват сектори и професии с потенциал, при които се очаква както заплащането, така и търсенето да растат в бъдеще. Какви са необходимите обучения, квалификации, технически и меки умения за изпълнението на избраните позиции? Това са все въпроси, чиито отговори са ключови за успешната кариера в бъдеще.

Поглед към миналото

Ако се върнем 20-тина година назад ще видим, че класическите професии „инженер“, „архитект“, „икономист“ и др. търпят развитие, като сложните задачи и натрупваните с времето проблеми провокират нуждата от нови специалисти, които да вземат най-доброто от традициите и проправят път към по-доброто бъдеще. Все по-често се говори за по-устойчив, по-зелен и по-щадящ ресурсите труд. Да защитиш предлаганата идея и да докажеш с какво

тя ще бъде полезна за обществото – това е най-сериозното предизвикателство, т.к. изисква енергия за разчупване на статуквото. Да умееш да защитаваш идеите си да заразяваш останалите с нужния ентузиазъм е белегът на победата. Дълг на всеки модерен специалист е да оптимизира решенията си спрямо конкретния контекст.

Поглед към бъдещето

Тенденциите на пазара на труда в България и чужбина се проектират в бъдещи любопитни сфери на дейност, като компаниите – работодатели инвестират в наемането на млади специалисти и тяхното развитие. Стажантските програми предоставят възможност на талантиви млади хора да придобият знания и практически бизнес умения. Стажантът навлиза в работния процес с помощта на ментор, който подготвя план, подпомага и контролира изпълнението на поставените задачи.

В повечето случаи при отваряне на нови позиции в различните компании, за кандидатстване се изисква определено време натрупан опит, което за завършващите образованието си е „мисия невъзможна“. Инициативите, даващи шанс за силен карьерен старт и надежда на младите хора за реализация, за съжаление са по-скоро

изключение, отколкото правило. Обикновено това са големи международни компании, които държат на служителите си и предлагат възможности за развитие. Вероятността при успешно справяне със стажа да останат на постоянна работа във фирмата мотивира младите хора да кандидатстват за участие в стажантски програми.

Специалните програми за професионално обучение и развитие, както и стажантските програми, дават възможност за плавно навлизане в професионална среда на позиция, за която не се изисква опит, а правилна нагласа и ключови компетенции. Печелившата комбинация от ключови компетенции като ориентираност към резултатите, инициативност, активно сътрудничество и отговорност е гаранция за дългосрочно кариерно развитие във всички сфери на бизнеса.

„Създай най-доброто впечатление и изгради ефективни отношения при работата си с ментор, участието ти в кръгли маси, презентации и тестове!“ – това са само част от съветите към студенти или току-що завършили висшето си образование по пътя към успеха. Звучат патетично, но за съжаление не винаги реалистично. Декларативните изявления на голям брой участници в работодателската мрежа у нас сякаш нямат нищо общо с действителността.

По едни или други причини различните корпоративни програми за развитие на таланти, търсещи своя шанс за изява, се „спъват“ в някои лоши практики, типични за нашите географски ширини. Освен потенциалните възможности за кариера, стажантските програми често обещаваат и много допълнителни екстри към основния пакет, като:

- Конкурентно заплащане
- Обучение по бизнес етикет и комуникация
- Обучение по презентационни умения
- Личен принос в света на корпоративната социална отговорност
- Тиймбилдинг и други.

Едно бегло проследяване на изпълнението на тези политики сред сравнително ограничен кръг стажантски програми показва сериозно отстъпление от страна на обещащите и съответно реализираните възможности за личностно развитие в бързоразвиваща се компания, работа с иновативни технологии, адекватно възнаграждение и допълнителни стимули.

Професии на бъдещето

Звучат екзотично, но всъщност с тях все по-често ще се срещаме в обявите за работа. Какви изненади ни носи бъдещето? Експерти от Manpower Bulgaria съвместно с компанията Sparks&Honey в края на 2013 г. публикуваха списък с професиите, които ще се появят или които ще станат по-популярни. Сред тях са:

- Производител на човешки части, създаващ с помощта на биотехнологиите и роботиката части за тялото с изключително добри показатели (от органи до крайници). Появата ѝ се очаква към 2020 г.
- Наномедик, създаващ възможност за развитие на наноустройства и процедури в здравеопазването. Вероятната поява на професията е към 2015 г.

- Космически пилоти, архитекти и туристически гидове, нужни за населването на други планети. Прогнозира се за 2015 г.

- Градски фермери с цел увеличаване на фермерската продукция на базата на идея за градове с вертикални ферми (във вода и без почва) и „градски овчари“, работещи в микроферма в града на необичайни места.

- Специалисти по климатичните промени, т.е. нов вид инженери, които да следят и предотвратяват подобни нарушения.

- Разработчик на алтернативни превозни средства, т.е. инженери, дизайнери и строители на ново поколение транспортни средства с алтернативни материали и горива.

- Специалист по унищожаване на данни, предлагащ заличаване на данни на правителства, корпорации или отделни личности, т.е. предлагане на услуги във виртуалното пространство (оформяне на онлайн имидж) чрез електронни бодигардове.

- Организатор на виртуалния безпорядък, помагач за въвеждането на ред в електронния ви живот – поддръжане на електронната кореспонденция, подреждане на данните, опериране с електронните самоличности и др.

- Дигитален терапевт, полагащ грижи за хората, които са травмирани или пристрастени към онлайн общуването. Все по-дигитални ще стават и други професии, като например тази на адвокатите. [Черкезова, Д., 2014]

Професии в настояще време

Ако горните професии все още изглеждат в сферата на фантастиката, то настоящето ни залива с вълна от професии във всички модерни специалности, следващи пазарната логика.

Безспорен факт е, че в Р България софтуерната индустрия нараства с около 10% годишно. Прогнозите за 2015 г. сочат 27 хил. незаети позиции в този бранш, а в Европа те са около 1 милион.

Способностите за аналитично мислене и креативност откриват безкрайни възможности за професии в ИТ сектора като: софтуерен инженер, инженер по качество на софтуеъра, бизнес анализатор, системен администратор, ИТ консултант, графичен дизайнер, дизайнер на взаимодействието, телеком инженер, хардуеърен специалист и др.

От другата страна на „барикадата“ са професиите в сферата на рекламата, маркетинга и медиите. Създаването на нови марки и тяхното позициониране, промяната и изграждането на нова идентичност на вече съществуващи брандове – това е истинското предизвикателство за маркетинг и PR консултанта в компанията. У нас все още неразбирането на тази дейност води до определени трудности при разработването и изпълнението на различни стратегии за въвеждане на нови брандове на пазара. Да бъдеш честен и лоялен към клиента, да изпълняваш поетите ангажименти – това е ключът към бизнес успеха. Освен въвеждането на нови марки на пазара, тази професия изисква и широк спектър от интегрирани активности в лицето на т.н. „работодателска

марка”, обединяваща ценностите, стратегическите цели и корпоративната култура на компанията. Нейният дух се изразява в начина, по който служителите, партньорите и обществото я възприемат.

За да бъдем обективни и справедливи към моментната „снимка” на „професии в настояще време”, не можем да не отдадем дължимото на банковата сфера и необходимостта от финансови консултанти. Добрата финансова подготовка, допълнена с аналитични умения, умение за изслушване, опит във финансовата сфера и др. са залог за успешно решаване на казуси в застрахователното, финансовото, инвестиционното, данъчното, пенсионното, семейното и наследствено планиране.

Заклучение

Пъстрата палитра от настоящи и бъдещи професии не се изчерпва с изброените. Тя може да се допълни и обогати в различни други сфери на обществения живот. Така, професиите на бъдещето са свързани с пре-

доставяне на експертни съвети за по-добро качество на живот, мотивиращи личностното развитие на хората, техния комфорт и т.н. Това, което ги обединява, са необходимите познания в конкретната област, отличната подготовка, всеотдайността и последователността по пътя на професионалното развитие. Все по-динамичният и променящ се свят предлага голямо разнообразие от кариерни възможности в пряка работа с клиенти, в академична среда, в държавни институции или в бизнеса, но най-голямото предизвикателство е взаимното доверие и усещането за всеотдайност към всяка една дейност и общност.

Литература

Черкезора, Д. 2014. Инвестиция в бъдещето – Пътеводител, 2014, „Моята кариера”, 9-11 с.

Статията е препоръчана за публикуване от кат. „Икономика”.